

Datum
2025-06-05

Slutrapport SRHR på SiS

Samverkansprojekt mellan Västra Götalandsregionen och Statens institutionsstyrelse 2023 - 2025

Inledning

Alla ungdomar har rätt till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, avseende information, vård och behandling. Det gäller även för ungdomar som vårdas på Statens institutionsstyrelses, SiS, särskilda ungdomshem – en målgrupp som enligt studier ofta förbises.

Efter att forskning, myndighetsrapporter och vittnesmål från många barn och unga visat på allvarliga brister i samhällsvården för unga, tillsatte regeringen 2021 en särskild utredare med uppdrag att se över och föreslå åtgärder för hur kvaliteten i hälso- och sjukvård kan öka när barn och unga placeras i samhällsvård. Regeringens uppdrag resulterade i utredningen För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66) som publicerades i november 2023. Med samhällsvård menas familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende, HVB, inklusive SiS särskilda ungdomshem. Uppdraget för särskilda ungdomshem beskrivs som att staten tagit på sig ett eget ansvar för att utföra en del av samhällets vård av barn och unga inom socialtjänsten. I denna rapport benämns dessa som SiS ungdomshem.

Det framgår också av utredningen att förebyggande arbete inom SRHR-området i större utsträckning behöver komma placerade barn och unga till del. Stöd, vård och information om bland annat preventivmedel, sexuella rättigheter och könssjukdomar för att förebygga hälsoproblem ska vara tillgängligt för barn och unga i samhällsvård.

Utredningen har analyserat förutsättningarna för hälso- och sjukvård till barn och unga som är placerade på SiS ungdomshem. Utredningen framhåller att arbetssätt, metoder och organisation inom hälso- och sjukvården, liksom former för samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver utvecklas för att placerade barn och unga ska ha en likvärdig tillgång till god och jämlik hälso- och sjukvård.

Uppdraget

Sommaren 2023 gav Regionhälsans dåvarande områdeschef Kunskapscentrum för sexuell hälsa, KSH, i uppdrag att inleda ett samarbete med SiS gällande behovet att tillgodose vård, stöd och behandling gällande SRHR för unga placerade på SiS ungdomshem. Bakgrunden till detta var en förfrågan från Malin Östling, dåvarande ungdomsvårdsdirektör för SiS, om ett tätare samarbete mellan SiS och Västra Götalandsregionen, VGR, för ökad tillgänglighet av hälso- och sjukvård för SiS-placerade ungdomar, där SRHR-relaterad vård och kunskap är en del. KSH som är en expert- och utvecklingsenhet för SRHR-frågor i VGR fick uppdraget att samordna samarbetet med SiS. Samarbetet inleddes sommaren 2023 med att kartlägga hur det befintliga samarbetet mellan VGR och SiS gällande SRHR såg ut, samt inventera kompetens, rutiner och material inom SRHR-området som redan finns inom SiS. Projektledningsgruppen som bildades består av representanter från både SiS och VGR, se listan nedan.

Inventeringen inom SiS visade att arbetsätt och kompetens skiljde sig åt mellan SiS-hemmen, varför projektgruppen beslutade sig för att börja med ett pilotprojekt på ett av ungdomshemmen i Västra Götaland.

Projektledningsgrupp:

VGR – Regionhälsan:

- Tanya Charif, utvecklingsledare, KSH, (Projektledare)
- Eva Rundberg, utvecklingsledare, KSH
- Erika Kaspersson, verksamhetsutvecklare, Ungdomsmottagning Västra Götaland

SiS – Ungdomsvårdsavdelningen:

- Johan Svensson, verksamhetsutvecklare, Sektionen för skola
- Sara Olander, verksamhetsutvecklare, Sektionen för hälso- och sjukvård

Pilotprojekt Brättegården 2023–2024

Pilotprojektet hade flera syften, dels att öka kompetensen hos personalen och skapa arbetsrutiner som ger ungdomarna ökad tillgång till SRHR-relaterad vård och kunskap, dels att med hjälp av utvärdering av insatserna ta fram en samverkansmodell som kan ligga till grund för fortsatt samarbete och implementeringsarbete med resterande ungdomshem i Västra Götaland.

Ungdomshemmet Brättegården valdes ut som pilotverksamhet då de visade på hög motivation och engagemang i frågorna. Dessutom fanns där en

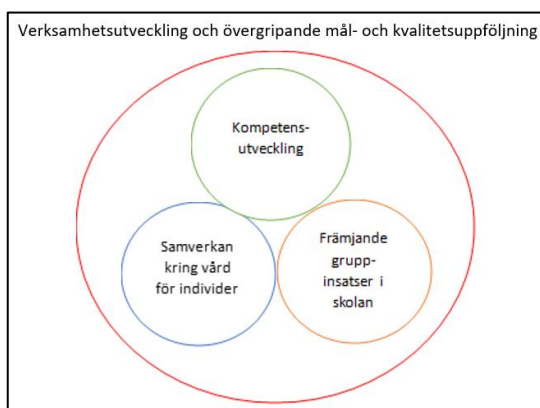
genomarbetad SRHR-undervisning i skolan redan på plats. Insatserna inom ramen för piloten på Brättegården utgick från ungdomshemshemmets behov och har främst riktat sig till personal, som i sitt arbete ska tillgodose ungdomarnas behov av SRHR-relaterat stöd, vård och behandling. I pilotprojektet genomfördes insatser som involverade flera aktörer. Dessa var SiS ungdomshem Brättegården, Mottagning sexuella övergrepp Pilen (tidigare SMC Pilen), och ungdomsmottagningen i Vänersborg.

Arbetet som genomfördes kan summeras i fyra olika spår. Tre spår är insatser riktade till personalen och det fjärde spåret riktar sig till ledningen:

1. Kompetensutveckling inom SRHR för personalen som möter ungdomar i sitt dagliga arbete. Utbildning i samtalsmetoden SEXIT och fördjupande utbildningsdagar inom sexuellt våld. SiS har dessutom en egen digital grundläggande utbildning inom SRHR.
2. Samverkan kring vård för individer mellan SiS och den lokala ungdomsmottagningen, UM, och specialistverksamheterna Mottagning sexuella övergrepp, MSÖ, och Mottagning sexuella övergrepp Pilen. Genom ökad kännedom och tätare samarbete kan ungdomar inom SiS lättare få tillgång till VGR:s vårdutbud gällande SRHR.
3. Främjande gruppinsatser inom skolan på SiS handlar om att UM besöker SiS skolverksamheter ett par gånger per termin vilket är en del av UM:s utåtriktade uppdrag. Besöken består av gruppövningar och diskussioner inom SRHR-området samt information om UM.
4. Verksamhetsledningens övergripande arbete har en avgörande roll för att alla insatser blir systematiska och integreras i verksamheten. Ungdomshemmet tar fram en plan för hur SRHR blir en del av verksamhetens systematiska kvalitets- och uppföljningsarbete.

Resultatet av pilotprojektet återrapporterades till förvaltningsledningen för Regionhälsan samt för ungdomsmottagningarnas regionområdesledningsgrupp under vintern 2024–2025. Länk till rapporten: [Rapport för pilotprojektet SRHR på SiS Brättegården](#).

Dessa fyra spår utgör en modell för samverkan mellan SiS och VGR gällande SRHR. Samverkansmodellen illustreras i en figur nedan:

Fortsatt samarbete SiS ungdomshem i Västra Götaland under 2025

Efter avslutat pilotprojekt inleddes samarbete med resterande SiS ungdomshem i Västra Götaland. Projektgruppen träffade under hösten 2024 ansvarig ledning inom skola och hälso- och sjukvård från samtliga SiS ungdomshem för uppstart av samarbete med inventering av kompetensbehov utifrån deras olika målgrupper. Med samverkansmodellen som struktur och utifrån pilotprojektets erfarenheter och lärdomar erbjöds insatser utifrån de fyra spåren till resterande ungdomshem i Västra Götaland. Nedan följer en beskrivning av insatserna som genomfördes under januari-maj 2025.

Kompetenshöjning

Ungdomshemmen bjöds in till ett utbildningspaket med en fysisk heldagsutbildning och en uppföljande digital halvdagsutbildning. Mellan utbildningstillfällena genomförde deltagarna en hemuppgift. Även personal från de närliggande lokala ungdomsmottagningarna bjöds in. Under mars månad genomfördes tre heldagsutbildningar uppdelade efter målgrupp och geografi på temat sexuellt våld och sexuell utsatthet. Dagarna innehöll alltifrån föreläsningar, gruppdiskussioner och övningar om att ha samtal om sexuellt våld och trauma riktade mot ungdomshemmens målgrupp. Utbildarna utgjordes av professionella med lång erfarenhet av att möta målgruppen och kom från MSÖ och MSÖ Pilen (med lägre åldersgräns än MSÖ) samt Utväg som är en stödverksamhet för personer som blivit utsatta och som utsätter andra för våld i nära relationer. Deltagarna fick med sig en hemuppgift om att öva på att ha inkluderande samtal med en eller flera ungdomar om sexualitet och sexuell utsatthet. Ledningen fick också en hemuppgift där de skulle göra en planering för det fortsatta arbetet med SRHR efter avslutad utbildningsinsats. Samtliga deltagare fick svara på en utvärderingsenkät efteråt.

Utbildningstillfälle 1 anordnades för ungdomshem som har flickor/tjejer som målgrupp och utbildningstillfälle 2 och 3 anordnades för ungdomshem som har pojkar/killar som målgrupp. Se schema nedan.

Grupp och verksamheter	Datum
Grupp 1 målgrupp tjejer Margretelund (Falköping), Nereby och Brättegården.	Onsdag 5 mars
Grupp 2 målgrupp killar Nereby (Bergsjön och Harestad) och Fagared	Tisdag 18 mars
Grupp 3 målgrupp killar Ljungbacken, Margretelund och Gudhemsgården	Onsdag 19 mars

Utvärdering utbildningstillfälle 1 för ungdomshem med målgrupp tjejer:

- På en skala från 1 till 6 med frågan om hur nöjda deltagarna är med utbildningen som helhet blev det genomsnittliga svaret 4.
- Nästan 70 procent svarade att de fått ny eller fördjupad kunskap om sexuell utsatthet och sexuell hälsa.
- 72 procent uppgav att de kände sig motiverade att använda nya samtalsmetoder som presenterades under utbildningen.
- 96 procent uppgav att utbildningens innehåll är användbart i deras arbete.

På fritextfrågan om vad de särskilt tar med sig från utbildningen svarade deltagarna bland annat följande:

- *"Hur sexuellt våld kan påverka i flera aspekter."*
- *"Bra med info om vilka vårdkontakter som finns för våra ungdomar. Fick också inspiration till EHT-arbetet."*
- *"Att dessa insatser måste ske i tidig ålder"*
- *"Bra med konkreta råd och tips som var väl verklighetsanknutna utifrån vår verksamhet från samtliga."*

På fritextfrågan om de saknade något i utbildningen svarade deltagarna bland annat:

- *"Kanske lite mer problematisering kring hur detta kan användas på SiS mottagnings- och behovsavdelningar."*
- *"Som alltid blir jag nyfiken och vill veta/lära mig mer."*

- *"Att det finns också andra verktyg som kan vara användbara det finns alltid en fara i att en mall en typ av bilder ska passa alla. Men som utgångspunkt toppen."*

Utvärdering utbildningstillfälle 2 för ungdomshem med målgrupp killar:

- På en skala från 1 till 6 med frågan om hur nöjda deltagarna är med utbildningen som helhet blev det genomsnittliga svaret 5.
- 78 procent svarade att de fått ny eller fördjupad kunskap om sexuell utsatthet och sexuell hälsa.
- 100 procent svarade att de fått ny eller fördjupad kunskap om professionellt förhållningssätt i relation till ungdomar som utövar våld
- 89 procent uppgav att de kände sig motiverade att använda nya samtalsmetoder som presenterades under utbildningen.
- 100 procent uppgav att utbildningens innehåll är användbart i deras arbete.

På fritextfrågan om vad de särskilt tar med sig från utbildningen svarade deltagarna bland annat följande:

- *"Fördjupad kunskap om sexuell beteendeproblematik"*
- *"Intressant föreläsning från Vägen ut om hur vi som behandlare påverkas av arbete med våld"*
- *"Att vi behöver jobba på flera olika plan med dessa frågor."*

På fritextfrågan om de saknade något i utbildningen svarade deltagarna bland annat:

- *"Vi har många som är duktiga på att hålla samtal så metoderna som presenterades stämmer väl överens med metoderna. Utmaningen blir att få fler av behandlingspersonerna att kunna ta hand om och hålla i såna samtal och där är det utmanande."*

Utvärdering utbildningstillfälle 3 för ungdomshem med målgrupp killar:

- På en skala från 1 till 6 med frågan om hur nöjda deltagarna är med utbildningen som helhet blev det genomsnittliga svaret 4,85.
- 92 procent svarade att de fått ny eller fördjupad kunskap om sexuell utsatthet och sexuell hälsa.
- 85 procent svarade att de fått ny eller fördjupad kunskap om professionellt förhållningssätt i relation till ungdomar som utövar våld.

- 100 procent uppgav att de kände sig ganska eller mycket motiverade att använda nya samtalsmetoder som presenterades under utbildningen.
- 100 procent uppgav att utbildningens innehåll är användbart i deras arbete.

På fritextfrågan om vad de särskilt tar med sig från utbildningen svarade deltagarna bland annat följande:

- *"Mycket inspirerande"*
- *"Bra att ungdomsmottagningarna var med"*
- *"Att vi behöver prata om våld och sexuellt våld"*
- *"Metodstöd och hur man kan samtala med ungdomar som har utövat våld samt varit utsatt för våld"*
- *"Att försöka implementera detta till behandlingspedagoger på avdelningen"*
- *"Intressant med MSÖ och Pilen"*
- *"Allvarliggöra våldet-mänskliggöra våldsutövaren"*

På fritextfrågan om de saknade något i utbildningen svarade deltagarna bland annat:

- *"Hur samverkan/insatserna skulle kunna se ut mer praktiskt mellan UM och SiS"*
- *"Mer erfarenhet av arbete med pojkar"*

Som utvärderingarna visar är majoriteten av deltagarna nöjda med utbildningarnas innehåll och att kunskaperna de fått med sig är användbara. Utbildarna vittnar om engagerade deltagare som deltog aktivt i diskussioner. Utbildningarna var också ett bra tillfälle för personal från SiS och UM att skapa kontakt och starta upp samarbete.

Digitala uppföljningsträffar

Efter de fysiska heldagsutbildningarna bjöds samtliga deltagare, enligt gruppindelningen i första omgången, in till en uppföljande digital halvdagsutbildning under maj månad. Fokus för denna träff var att fånga upp frågor och erfarenheter från hemuppgiften som de fått med sig från den fysiska utbildningsdagen. Deltagarna delade med sig av sina erfarenheter och diskussioner uppstod om det fortsatta arbetet med SRHR. Det kunde handla om att hitta bra rutiner för att ha SEXIT-samtal, tillfällen att använda samtalsmetoderna och att upprätta en lokal handlingsplan för SRHR-arbetet. Många beskrev att det var utmanande att få till samtalen och uttryckte behov av att fler medarbetare än de som deltagit i utbildningsinsatserna ska få utbildning i SRHR. Under uppföljningsträffen visades en inspelad föreläsning "att möta unga i samtal om våld och utsatthet" med en legitimerad psykoterapeut med mångårig erfarenhet av att möta personer med erfarenhet av sexuellt våld. Föreläsningen fokuserade på vikten

av "positiva sociala responser" och innehöll många handfasta tips. Deltagarna uppskattade budskapen och tyckte att den gav många tankeställare. Ledningen från respektive verksamhet presenterade mot slutet av träffen sin plan för det fortsatta strategiska arbetet med SRHR.

Implementering av SEXIT

Sjuksköterskor och annan relevant personal från fem SiS ungdomshem har genomfört en utbildning om SEXIT under 2024. Alla var mycket nöjda eller nöjda med innehållet och det var 90 procent som svarade att de kände sig trygga att börja arbeta med SEXIT efter utbildningsdagen.

Målsättningen var att samtliga ungdomshem skulle kunna starta med SEXIT efter utbildningsdagen, inte enbart Brättegården som var med i pilotprojektet. Rutiner för användning togs fram av verksamhetsutvecklare på SiS.

Vid uppföljning drygt ett år efter utbildningen framkommer att två ungdomshem är i gång med SEXIT och använder metoden i samband med eller i anslutning till inskrivningssamtalet och ser det som en viktig del i SRHR-arbetet. En ytterligare enhet där sjuksköterskan är nyanställd och inte deltog i utbildningen, är motiverad och vill starta. Övriga enheter har av personal- och organisationsmässiga anledningar inte börjat använda metoden.

ADAD är ett fråge/skattningsformulär som redan används på SiS och som också innehåller frågor om sexuell hälsa och våld. På uppföljningsträffen efter utbildningen lyftes att det blir många liknande frågor för ungdomen att svara på vid samtidig användning av SEXIT. Metoden SEXIT skiljer sig dock från ADAD då det snarare är ett underlag för samtal med förslag på följdfrågor och åtgärder.

Personalen lyfte att omhändertagandet av svaren i ADAD skulle kunna förbättras. SEXIT kan därför fungera som ett viktigt komplement till ADAD gällande frågor som rör sexuell hälsa och erfarenhet av våld då SEXIT erbjuder både följdfrågor och förslag på åtgärder vid svar som indikerar risker, vilket saknas i ADAD.

Samverkan mellan UM och SiS

Ungdomsmottagningarna i Västra Götalandsregionen har påbörjat och i nästan alla fall utvecklat samarbeten och samverkansplanering med samtliga SiS ungdomshem i regionen. Kontakterna varierar i omfattning och form beroende på varje ungdomshems förutsättningar och behov. Generellt finns en vilja till samverkan, men flera ungdomshem behöver stärka sina interna strukturer innan fullt samarbete kan etableras.

SiS ungdomshem Brättegården

Eftersom SiS Brättegården och UM Vänersborg deltog i pilotprojektet finns nu en etablerad och välfungerande samverkan avseende både skolbesök två gånger per termin och möjlighet för unga att göra individuella besök på UM. Eftersom säkerhetsklassningen har förändrats pågår framtagande av en checklista gällande bokning och genomförande av individuella besök.

SiS ungdomshem Margretelund

Kontakt är etablerad med både sjuksköterska och pedagoger. Besök sker regelbundet, cirka var fjärde vecka, för att skapa relation med ungdomarna. En fortsatt dialog pågår kring hur samverkan kan fördjupas, bland annat genom temaarbete under skoltid. Avdelningarna i Falköping ska återkomma med konkreta förslag.

SiS ungdomshem Gudhemsgården

Kontakt finns gällande STI-provtagning, som nu fungerar via ungdomsmottagningen. Enligt kvalitetschefen på ungdomshemmet finns i nuläget inte förutsättningar för utökat samarbete på grund av personalbrist. Förhoppningen är att detta förändras efter sommaren, då verksamheten kan vara mer stabil.

SiS ungdomshem Ljungbacken

Två möten har hållits med kontaktperson på UM, inklusive ett på plats. Tidigare har ungdomar besökt UM i samband med livskunskapsundervisning, men förändrad säkerhetsklassning hindrar nu detta. Ett nytt upplägg planeras där UM besöker avdelningarna. Rutiner för provtagning har diskuterats.

SiS ungdomshem Nereby Kungälv

Här finns ett långvarigt samarbete med UM. Målgruppen har tidigare varit pojkar och under 2025 öppnar en akutavdelning för flickor. UM kommer fortsätta med studiebesök. Personal på Nereby efterfrågar utbildning om kvinnokroppen och sexualitet, men UM har begränsade resurser för detta. Det pågår också samverkan för att kunna erbjuda enskilda samtal och provtagning.

SiS ungdomshem Nereby Bergsjön

Här finns etablerad kontakt och samarbete. Enligt önskemål från ungdomshemmet pågår planering för att UM ska besöka ungdomshemmet två gånger per termin för skolbesök, med möjlighet till STI-provtagning på plats.

SiS ungdomshem Fagared Lindome

Ungdomsmottagningen i Mölndal har haft kontakt med personal på Fagared och planering pågår utifrån konkreta önskemål och behov.

SiS ungdomshem Fagared Öxnevalla

Kontakt är tagen, och diskussioner om samverkan pågår, men inget är ännu planerat. Det finns ännu inga konkreta önskemål från avdelningen i Öxnevalla.

Säkerhet vid besök av UM

I samverkan mellan säkerhetssamordnare på Regionhälsan och säkerhetssamordnare på SiS har en checklista tagits fram med syfte att säkerställa tryggheten för ungdomsmottagningspersonalen vid besök på ungdomshemmen inom SiS. Sammanfattningsvis så innebär checklistan att dialog ska föras mellan utsedda kontaktpersoner innan varje samverkansaktivitet. Vid både gruppbesök och individuella besök ska säkerhetsbedömning/genomgång efterfrågas, och det är alltid ungdomshemmet som ansvarar för säkerheten. Vid gruppbesök ska det alltid vara minst två UM-personal och personal från ungdomshemmet närvarande.

Systematiskt och långsiktigt kvalitetsarbete

Ungdomshemmen har vid projektets slutfas kommit olika långt i arbetet i arbetet med att ta fram en lokal handlingsplan för det långsiktiga arbetet med SRHR. Handlingsplanen ska integreras i verksamheten och ingå i årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet. Samverkansprojektet avslutas i maj 2025, men en uppföljande kontakt kommer tas av verksamhetsutvecklare internt inom SiS under hösten 2025 för att höra hur arbetet fortgår och om det finns behov av ytterligare stöd.

Exempel på planerade insatser vid SiS ungdomshem

- Upprätta handlingsplan för SRHR: "Så här arbetar vi med SRHR hos oss".
- Att handlingsplanen för SRHR-arbetet utgör en del av verksamhetsplanen, en strategisk plan för långsiktighet.
- Att SRHR omfattar samtliga verksamhetsgrenar: vård och behandling, hälso- och sjukvård och skola, med tydligt fördelat ansvar för olika delar av arbetet.
- Att SRHR är en del av elevhälsoarbetet.
- Informera ungdomen vid ankomstsamtal om ungdomshemmets arbete med SRHR.
- Planera och genomföra "Tema SRHR".
- Utse ambassadörer för SRHR, som har uppdraget att sprida och implementera kunskap och arbetsmetoder inom SRHR.
- Sjuksköterskor och relevant personal ska delta i SEXIT-utbildning av VGR och ha SEXIT-samtal med ungdomar.

Lärdomar

Projektgruppen har med stöd av enkätsvar och uppföljande utvärderande samtal inom projektgruppen, med MSÖ, MSÖ Pilen, Utväg samt representanter från ungdomshemmen, identifierat både utmaningar och möjligheter för att utveckla arbetet med SRHR på SiS.

Utmaningar

- Personalen har haft svårt att veta hur och när samtal om SRHR kan och bör ske på ungdomshemmet. Det har varit en process att hitta bra och mest lämpliga tillfällen för detta. Exempel är inbokade besök hos kontaktperson, psykolog, sjuksköterska eller annan personal och särskilda tematillfällen. Vikten av att kunna fånga frågan i stunden har också uppmärksammats.
- Ungdomar upplever att liknande frågor kopplade till SRHR ställs vid både inskrivningssamtal och SEXIT samt i samband med ADAD-intervju. En lösning på detta togs fram och handlar om att använda SEXIT som ett komplement. Se avsnittet om SEXIT.
- SiS egen webbutbildning har under våren varit under revidering och därför har inga ungdomshem kunnat genomföra den som enligt plan skulle genomförts innan eller under tiden projektet pågick. Utbildningen kommer dock vara tillgänglig inom kort.
- Under projekttiden pågick samtidigt en stor nationell omställning inom SiS på ungdomshemsnivå avseende målgrupp och uppdrag. Detta påverkade några av ungdomshemmen mer än andra. Gudhemsgården gick från att vara ett hem för missbruksvård till ungdomsvård. Förändrade säkerhetsklassningar och interna omorganiseringar har också påverkat möjligheten för personal och ledning att vara delaktiga och fullt tillgodogöra sig projektets insatser.
- Personalomsättningen inom SiS har länge varit en utmaning och detta påverkade några av ungdomshemmen som var med i projektet. Ungdomshemmet lyfte även svårigheten att rekrytera utbildad personal med rätt kompetens för arbetet, vilket i sin tur försvårar ungdomshemmens kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling.
- En återkommande diskussion i projektet handlade om rådande maskulinitetsnormer på SiS. Detta gäller både den manliga personalens roll som kollega och i relation till ungdomar, och även hur maskulinitetsnormer genomsyrar relationer mellan ungdomar som är placerade på SiS. Mellan ungdomarna kan det till exempel handla om våldsromantisering, normalisering av sexuellt våld och homofobi. Detta

försvårar både egen och andras läkning samt det generella arbetet med SRHR. Med denna verklighet blir det ännu viktigare att arbetet med SRHR omhändertas och fortskrider.

Framgångsfaktorer

- Arbetet kräver en insikt och förståelse för vilken betydelse som frågor inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter har, för människors hälsa och utveckling.
- Det är avgörande med ett gott samarbete inom ledningen, till exempel mellan kvalitetschef och rektor, för att genomföra ett systematiskt arbete med SRHR av god kvalitet inom alla områden.
- Projektet har skapat möjligheter för ungdomshemmen i Västra Götaland att träffa varandra och dela erfarenheter, genom gemensamma utbildningsdagar. Samarbetet med ungdomsmottagningarna har underlättats då de också deltog på utbildningarna.
- En robust organisering av SRHR-frågorna skapas genom en systematisk och långsiktig handlingsplan kopplad till årshjulet.
- Det finns en, eller flera, utvalda medarbetare med uttalat uppdrag att leda SRHR-arbetet på hela ungdomshemmet. Ett ungdomshem har valt att kalla dessa funktioner för SRHR-ambassadörer.
- Arbetet kräver kunskap om förändringsarbetets processer för att kunna hålla fast vid planen. Viktiga aspekter är tålamod, flexibilitet, mod och envishet
- Samverkansmodellen som tagits fram under pilotprojektet är användbar för planering vid samverkan kring SRHR mellan SiS och andra aktörer, särskilt regionerna.
- Samtliga medarbetares professionella förhållningssätt utgör grunden för arbetet och en förutsättning för en vårdande kultur. Det kollegiala stödet är viktigt och skapar trygghet och vi-känsla.
- Samtalsmetoderna i form av bildstöd som presenterats under utbildningen har möjliggjort normmedvetna och professionella samtal med unga om sexuellt våld, trauma och läkning.
- En viktig del i arbetet har varit att i ett tidigt skede erbjuda ungdomshemmen inflytande och delaktighet i utformandet av insatserna.

Slutdiskussion

Med tanke på det särskilda uppdrag SiS har med att bedriva vård och behandling för en av samhällets mest utsatta och sårbara ungdomsgrupper och alla utmaningar som följer av det, är det rimligt att konstatera att utvecklingsarbeten i samarbeten med SiS behöver god framförhållning och ordentligt med tid till förberedelse och planering. Samarbetet behöver också innehålla en god portion tålamod, flexibilitet och en förståelse för att arbetet kan behöva ta nya vägar och målbilden justeras längs vägen. En viktig insikt från denna samverkan är att ungdomshemmen har olika förutsättningar gällande resurser, lokaler, organisation och målgrupp, vilket påverkar deras möjligheter att bedriva ett utvecklingsarbete. Utifrån de identifierade organisatoriska utmaningarna och framgångsfaktorerna kan vi, trots de olika förhållandena, se att det skett framsteg i SRHR-arbetet på i princip alla ungdomshem.

Många ungdomshem har hittat kreativa lösningar gällande implementering av SRHR i en komplex organisation och där har exempelvis Brättegårdens handlingsplan inspirerat andra ungdomshem. Utbildningsinsatserna inom projektet har genererat en insikt av ett ökat behov av fortbildning och en del ungdomshem önskar nu mer utbildning i SRHR till fler medarbetare och till fler personalkategorier. En del har planerat framtida interna fortbildningar där man använder befintlig personals kompetens inom till exempel maskulinitetsnormer. Det är också positivt att ungdomshemmen har fått knyta kontakt med varandra, dela erfarenheter och stötta och motivera varandra i SRHR-arbetet. De har till exempel stöttat varandra i att se möjligheterna med att använda SEXIT som samtalsstöd, när vissa ungdomshem har upplevt att det varit svårt. Samtliga ungdomshem har startat arbetet med SEXIT-samtal och fått till en kontakt eller samverkan med de lokala ungdomsmottagningarna. Alla har också en kontakt med specialistverksamheterna, MSÖ, MSÖ Pilen och Utväg, i VGR.

Sammanfattningsvis kan vi säga att samverkansprojektet SRHR på SiS fungerat som en katalysator i SRHR-frågorna och genererat engagemang, kompetens och vilja att driva frågorna långsiktigt.

För framtiden är förhoppningen att fler regioner i landet startar upp samarbete med SiS ungdomshem för att öka tillgången till SRHR för placerade ungdomar. Samverkansmodellen som tagits fram inom ramen för detta projekt kan användas som inspiration. Kontakt för frågor och stöd med involverade verksamheter är välkommet.